

Een privé-school voor “snit en naad” in Lichtervelde

Georges Vandewalle, postuum

Zo ongeveer 70 jaar geleden, ik was toen nog een schooljongen met korte broek maar toch reeds geïnteresseerd in het werk dat mijn ongeveer zeven jaar oudere zuster, vooral gedurende de lange zomermaanden aan naaldwerk deed. Inderdaad, wanneer moeder in de veranda met haar naaimachine bezig was om één of ander te naaien of te herstellen, of kousen aan het stoppen was (ja, dat deed iedere huisvrouw toen nog!) was mijn zus steeds met één of ander stuk naaiwerk of handwerkje bezig.

Ik herinner mij nog goed dat ik steeds belangstellend toekeek naar wat en hoe mijn oudere zus een werkje verwezenlijkte, en ik herinner me eveneens dat ik graag en gelukkig was zelf wel eens aan iets mocht meehelpen: een naald of een draad oprapen, een klosje garen halen, even één of ander vasthouden enz.

1 Altijd een handwerkje in de maak...

Mijn zus was waarlijk verslaafd aan vrouwelijk handwerk allerhande en toen ik haar onlangs daarover sprak, was haar antwoord *‘Ik heb nog een heel fardeke daarover’*. Ik deelde mijn belangstelling mede en ik kreeg voor antwoord *‘Ik geef het je wel eens ter inzage’*. En zo kreeg ik het oude, enigszins verkleurde exemplaar met nota's en modelletjes in handen.

Het viel me dadelijk op dat mijn zus van alle soorten werkjes die zij maakte steeds de soort steek, garen en de gebruikte naalddikte vermeldde, soms met een modelletje, knipsel, schets of tekening. Mijn zus deed haar studies in een volledig Franssprekende school (mode in die tijd!) vandaar dat sommige notities in het Frans zijn. In het bewuste *fardeke* was er sprake van

1. Haken:
 - gewoon haken zoals voor mutsen, pull en jacquette
 - kunsthaken (*crochet d'art*) - haken met fourche
2. Borduren - (Broderie):
 - Engels borduren - Pluimti -
 - Richelieu borduren (rustiek)
 - Noors borduurwerk - (Broderie Norvégienne)
 - Assisisch borduurwerk
 - Borduurwerk met flanellesteek
3. Kant: Lintjeskant - Brugse kant (spellewerk)
4. Wol: smyrna - broderie mousse (doorstopwerk)

5. Montage: *barrette horizontale, barrette oblique*

Verder vond ik nog:

6. filocheren (netsteek)
7. matelassé (volle netwerk); macramé
8. perleren, appliqueren en watteren

Iets verder vond ik 'n overzicht van verschillende steken:

rechte steek (*point lancé*) - stiksteek - stengelsteek - doornsteek - flanellesteek - kruisjessteek - knoopjessteek - festonsteek - incrustatiesteek - ajoursteek (verschillende soorten) - smoksteek (verschillende soorten) - bijennestjessteek - netsteek - volle netsteek, losse of kettingsteek

Het garen dat zij het meest gebruikte was van het Franse merk D. M. C, ook soms wit haakkatoen *Glanzhakelgarn 30*, of cordonnet. Van alle werken, liet zij een klein modelletje of tekening of wat uitleg bij de steken. Ook vermeldde ze voor welke instelling of winkel zij een werk gemaakt had.

Wanneer door het ministerie de commissie ter uitvoering van het K.B. van 1 juni 1929 samengesteld werd en een examen uitgeschreven werd, kreeg zij op 16 december 1955 met onderscheiding het getuigschrift voor '*leermeesteres in kleine huis-houdelijke werken en vrouwelijke handwerken*'.

2 De hobby wordt een beroep

Voor wat de oprichting van haar privé naaischool betreft, laat ik haar zelf aan het woord:

"Van jongsaf aan had ik een grote liefde voor allerlei handwerk en begreep dat mijn toekomst daar lag. Op mijn 17de jaar maakte ik mijn eerste jurk naar een zelf ontworpen patroon. Het jaar nadien lagen 28 van mijn kleinere of grotere werken op de tentoonstelling in school (o.a. een bedsprei in broderie norvégienne (noordwerk), verder nog kussens, tafeldwaal en tafelloper, lampenkappen enz. Zo kreeg ik bij het eind-examen de medaille voor vrouwelijke handwerken in naai- en snijwerk.

Bij het beëindigen van de school zie de directrice mij: 'Rosa, uw handen zijn uwe kost waard'. En, inderdaad, dat heb ik waargemaakt, want ik heb me verder bijgeschoold in naaiwerk en veroverde op 14 augustus 1936 in de école professionnelle de coupe het bekwaamheidsdiploma avec grande distinction.

Als gevolg daarvan voelde ik in gesprekken bij sommige meisjes de behoefte aan zich na hun lagere schooltijd te bekwamen in snit en naad, zonder terug algemene vakken te moeten volgen. Ik zag daar brood in, ging op de gemeente eens polsen, en op een kleine acht dagen had ik acht meisjes die met moeders akkoord wat wilden bijleren, zelfs een paar die zich wilden voorbereiden om zich later als kleermaakster te vestigen.

Ik hakte de knoop door en met wat aanpassingen aan het huis en de hulp van mijn ouders werd een kamer ingericht tot een waar klaslokaal. Alles verliep vlot en op 1 september 1936 startte ik met een tiental leerlingen."

Bij de start van het eerste jaar in september 1936. Vlnr. Onbekend, Madeleine Decock, Estaline Vandecaveye, Madeleine Depla, Jeanne Boone, Maria Claeys, Irène Claeys, Maria Vanwalleghem, Gilberte Lingier en Malvina Vanlerberghe

"De cursus zelf werd in vier delen gegeven, zodat de leerlingen konden kiezen, bv. twee delen voor verstel- en naaiwerk thuis of de vier delen om zelf eigen kleren te kunnen maken of zich te bekwamen tot dameskleermaakster. Het werd een succes, na korte tijd, kwamen er 6 meisjes bij en met Pasen nog eens 5. Dit was gemakkelijk doenbaar daar iedere leerlinge individueel les kreeg, zodat een vlotte leerlinge niet moest wachten op een minder bekwame en omgekeerd. De school kreeg naam, werd in gans de streek gekend, zodat ook al eens een getrouwde mevrouw zich liet inschrijven. Sommige leerlingen kwamen van ver, ofwel met de fiets of met de trein.

Op 13 juli 1938 had ik de eerste zes gediplomeerden met volledig bekwaamheidsgetuigschrift."

"Bij het uitbreken van de oorlog in 1940 waren er 29 leerlingen. Zelfs tijdens de bezetting bleef het aantal leerlingen groeien. Het zou oplopen tot 55 aan het einde van de oorlog. Wegens plaatsgebrek kon ik niet méér leerlingen aanvaarden. Vanaf 1949 kwam mijn jongste zuster, inmiddels ook afgestudeerd, bijspringen. Intussen was ik getrouwd en had ik kinderen die m'n aandacht opeisten. De school is blijven bestaan tot 1958. Kort nadien openden de zusters van het klooster een beroepsschool, waar snit en naad ook op het programma stond."

3 De microbe laat haar niet los

"Nog was het niet afgelopen. In 1948 kreeg ik van het atheneum van Tielt een aanbieding om avondles in snit en naad te geven. Dat interesseerde mij en wij kwamen overeen dat ik drie lesuren per avond zou geven nl. van 17:20 uur tot 20:20 uur en dat gedurende drie avonden per week.

De eerste gediplomeerden op 13 juli 1936: vlnr. Rosa Vandewalle, Rachel Dujardin (Zwevezele), Julia Dejaeghere (Lichtervelde), Jeanne Steyaert (Handzame), Gilberte Lingier (Torhout), Maria Demaré (Zwevezele) en Maria Vandecasteele (Lichtervelde)

Zo reed ik vanaf september 1948, goed weer, slecht weer, drie maal per week naar Tielt. Bij het einde van het schooljaar 1965 stopte ik, na 18 jaar lesgeven.

Ik heb het graag gedaan..."